

Հաստատված է
Պետության և իրավունքի
տեսության և սահմանադրական
իրավունքի ամբիոնի 28. 08. 2017 թ.
նիստում (արձ. թիվ 1)
Ամբիոնի պետ՝

(ստորագրություն)

(ամիս ամսաթիվ)

**ՀՀ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱՀԱՄԱԼԻՐ
ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ**

(Կազմվել է ուսումնական ծրագրի նախագծի հիման վրա)

ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	Հայաստանի պետության և իրավունքի պատմություն 2
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ	
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Իրավագիտություն, հեռակա ուսուցում
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Իրավագիտություն
ԱՄԲԻՈՆ	Պետության եվ իրավունքի տեսության եվ սահմանադրական իրավունքի ամբիոն E-mail: pitambion@mail.ru
ՀԵՂԻՆԱԿ/ՆԵՐ	Ա. Սարգսյան E-mail: sargsyanarman@bk.ru, հեռ. 098 60 50 05
ՈՒՍ.ՏԱՐԻ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	2-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ	բակլավր

ԿՐԵԴԻՏՆԵՐ	1 (մեկ)
ԴԱՍԱԺԱՄԵՐԻ ԲԱՇԽՈՒՄ ԵՎ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՀԵՏ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՁԵՎԵՐԸ	«Հայաստանի պետության և իրավունքի պատմություն 2» դասընթացի ընդհանուր ծավալը կազմում է 30 ժամ, որից 2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար պարապմունք, 26 ժամ ինքնուրույն աշխատանք: Ինքնուրույն աշխատանքի համար նախատեսված ժամերին սովորողը կատարում է գրականության ընթերցում և մշակում, վերլուծական, հետազոտական աշխատանք, դասախոսի հանձնարարությամբ կարող է գրել ռեֆերատներ և էսսեներ, պատրաստվում է հաջորդ դասին: Լսարանային դասերը կայանում են շաբաթը երկու լսարանային ժամ տևողությամբ: Դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի վերջում քննություն հանձնելով:
ՄՈՒՏՔԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ	Դասընթացը կառուցվում է «Հայոց պատմություն», «Պետության և իրավունքի տեսություն 2» և «Արտասահմանյան երկրների պետության և իրա-

		վունքի պատմություն 2» դասընթացներից ձեռք բերված գիտելիքների հիման վրա:
ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ		«Հայաստանի պետության և իրավունքի պատմություն 2» դասընթացի շրջանակներում ուսումնասիրվում են Հայաստանի Առաջին Հանրապետության, Խորհրդային Հայաստանի և Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության պետաիրավական համակարգերի առանձնահատկությունները:
ՆՊԱՏԱԿ		Դասընթացի նպատակն է սովորողներին հաղորդել գիտելիքներ և ձևավորել կարողություններ Հայաստանում Առաջին Հանրապետության շրջանում պետաիրավական կացության, Հայաստանի խորհրդայնացումից հետո հասարակական կարգի և պետաիրավական կացության, Հայաստանի Հանրապետության անկախության հռչակման (1991 թ.) և ազգային պետականության կայացման գործընթացի վերաբերյալ:
ԽՆԴԻՐ/ՆԵՐ		Դասընթացի խնդիրներն են՝ • Ներկայացնել Հայաստանում Առաջին Հանրապետության շրջանում պետաիրավական կացության առանձնահատկությունները, • Պարզաբանել Հայաստանի խորհրդայնացումից հետո հասարակական կարգի և պետաիրավական կացության բնորոշ գծերը, • Վերլուծել Հայաստանի Հանրապետության անկախության հռչակման (1991 թ.) և ազգային պետականության կայացման գործընթացը:
ԿՐԹԱԿԱՆ ԵԼՔԱՅԻՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ		• Տիրապետել Հայաստանում Առաջին Հանրապետության շրջանում պետաիրավական կացության առանձնահատկություններին, • Մանրամասնել Հայաստանի խորհրդայնացումից հետո հասարակական կարգի և պետաիրավական կացության բնորոշ գծերը, • Վերլուծել Հայաստանի Հանրապետության անկախության հռչակման (1991 թ.) և ազգային պետականության կայացման գործընթացը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
Հիմնական		1. Է. Վ. Պողոսյան, Հայաստանի պետության և իրավունքի պատմություն (դասախոսություններ), Երևան, 2006: 2. Խ. Սամուելյան, Հին հայ իրավունքի պատմություն, հ. 1. Երևան, 1939: 3. Հայ ժողովրդի պատմություն. հատ 1-3, 7, Երևան, 1963-1983 թթ.: 4. Ա. Ա. Թովմասյան, Հին և միջնադարյան հայ քրեական իրավունք, Երևան, 1962: 5. Կանոնագիրք Հայոց, աշխատասիրությամբ Վ. Հակոբյանի, Ա, Երևան, 1964: 6. Կանոնագիրք Հայոց, աշխատասիրությամբ Վ. Հակոբյանի, Բ, Երևան, 1971: 7. Դավիթ Ալավկա որդու կանոնները, աշխատասիրությամբ պրոֆ. Ա. Աբրահամյանի, «Էջմիածին» ամսագիր, 1953: 8. Ավագյան Ռ. Ա. Հայ իրավական մտքի զանձարան (մ.թ.ա. 9-մ.թ.14

	ղղ.), Երևան, 2001: 9. Армянские источники о монголах, извлечения из рукописей XIII— XIV вв., перевод и примечания А. Г. Галстяна, Издательство Восточной литературы, Москва, 1962. 10. «Безымянная летопись», предисловие и примечания Г. Манвелян и Г. Абрамяна, Ереван, 1940. 11. Ваграм Рабуни, История Рубенидов, Париж, 1859. 12. Вардан Вардапет, Всеобщая история, Венеция, 1862. 13. Гетум II, Летопись (См. «Мелкие хроники XIII—XVIII вв./, т. I, Ереван, 1951). 14. Гетум Патмич, История монголов, перевод М. Авгеряна, Венеция, 1842. 15. Грнгор Аканеци (Акнерци), История народа стрелков, ранее называемый Магакия Инок. Текст и английский перевод. Кембридж, 1954. 16. Давид Багишеци, Летопись (см. Мелкие хроники, том II). 17. Иоанн Дарделл, Летопись Армении, СПб, 1891. 18. Киракос Гандзакеци, История Армении, Тифлис, 1909. 19. Куртян А., Новонайденный документ из кодекса Антиохийских Ассиз, журнал «Базмавеп», 1956, №№ 1—12. 20. Матевос Ураеци, Летопись, Вагаршапат, 1898. 21. Мелкие хроники XIII—XVIII вв., т. I, 1951, т. II, 1956, составил В. Акоюн, Ереван. 22. Микаел Асори, Летопись, Иерусалим, 1871. 23. Мхитар Айриванеци, История Армении, СПб, 1867. 24. Саркисян Г., Главный каталог армянских рукописей Матенадарана Мхинтаристов, Венеция, том I, 1914, том. I 1914, том II, 1924. 25. Овсенян Г., Ишатакаранк (Памятные чашки с V пека до 1250 года), Антилиас, 1951. 26. Смбат Спарапет, Летопись, Париж, 1859. Спарапет, Летопись, Венеция, 1956. 27. Степанос Орбелян, История Снсакана, Париж, 1859. 28. Ташян А., Каталог рукописей Матенадарана Мхитаристов, Вена, 1895. 29. Хачикян Л. Назидательное послание Константина Бардзрбердского «Банбер Матенадарани», 1958, № 4. 30. Абемян М. X. История древнеармянекой литературы, книга первая, Ереван, 1944, книга вторая, Ереван, 1946. 31. Абрамян А., Летопись Давида Батишеци и ее значение в армянской литературе, журнал «Эчмиадзин», 1946, №№ 11—12. 32. Адонц Н., Исторические исследования, Париж, 1948. 33. Акоюн Н., Священник Григор Акнерци — летописец истории монголов, журнал «Андес Амеоря», 1948, июль-август. 34. Акоюн Григор, Нерсес Шнорали, Ереван, 19(54. Григор, Нерсес Ламбронаци, Ереван, 1971. 35. Алишан Г., Сисван, Венеция, 1885. 36. Алишан Г., Ширак, Венеция, 1890. 37. Алпояджян А., История эмиграции армян, т. I, 1941, т. II, 1955 Каир. 38. Анасян А. Армянская библиография V—XVIII вв., Пропан, 1959, т. I. 39. «Арарат», журнал, 1899, II год, стр. 90.
Լրացուիչ	1. Մխիթար Գոշի Դատաստանագիրք Հայոց, աշխատասիրությամբ Վահան Բաստամյանցի, Վաղարշապատ, 1880: 2. Ներսէս Լամբրոնացի, Թուղթ առ քրիստոսագոր իշխողն մեր իննակալութեամբ Լևոն, ի գիրս Ընտիր մատենագիրք, Գրիգոր կաթողիկոս Տղա, Ներսէս Լամբրոնացի, Վենետիկ, 1865: 3. Դատաստանագիրք Սմբատ իշխանի (Գունդստաբլի), Էջմիածին, 1918:

4. Դատաստանագիրք Ասորախանի հայոց, աշխատասիրությամբ՝ Ֆ. Պոդոյանի, Երևան, 1967:
5. Մխիթար Գոշ, Գիրք դատաստանի, աշխատասիրությամբ Խոսրով Թորոյանի, Երևան, 1975:
6. Հակոբ Շահամիրյան, Ոռոգայթ-փառաց, Մադրաս 1773 թ. կամ Թիֆլիս, 1913:
7. Астурян, Очерк по истории армянского права проф. Карста, журнал «Базмавеп», 1907.
8. Ачарян Р., Словарь армянских личных имен, т. I, Ереван, 1942, т. II, 1944, т. III, 1946, т. IV, 1948.
9. Бабаян Л., Налоговая система в Армении в период монгольского владычества, «Известия» АН Арм. ССР, .1ST» 7, Общественные науки, Ереван, 1948, № 7.
10. Галстян А., История армянской дипломатии монгольского периода, Ленинакан, 1945.
11. Галстян А. Смбат Спарпет, Айпетрат, Ереван, 1901.
12. Манандян Я. А., История Армении в эпоху тюрко-татарских нашествий, (на правах рукописи), Ереван, 1922.
13. Манандян Я., Критический обзор истории армянского народа, т. III, Ереван, 1952.
14. Ормапян М., Азгапатум, Константинополь, том. I, 1913, том II, 1914.
15. Товмасын А., Армянское уголовное право древних и средних веков, Ереван 1962.
16. Чамчян М., История Армении, т. II, Венеция, 1785, т. III, Венеция, 1786.
17. Армянский Судебник Мхитара Гоша, перевод с древнеармянского А. А. Паповяна, редакция, вступительная статья и примечания Б. А. Арутюняна, Ереван, 1954.
18. Всеобщая история Вардана Великого, перевод с армянского Н. Эмина, Москва, 1861.
19. Ибн-ал-Асир Тарих-ал-Камиль, перевод Жузе, Баку, 1940.
20. Ильминский, Выписки из Ибн-ал-атир о первом нашествии татар на кавказские и черноморские страны с 1220 по 1224 годы («Ученые записки Российской Академии наук», т. II, выпуск, 4, СПб, 1854).
21. История монголов по армянским источникам, выпуск I, заключающий в себе извлечения из трудов Вардана, Стефана Орбеляна и коннетабля Смбата, перевод и объяснения К. П. Патканова, СПб, 1873.
22. История монголов по армянским источникам, выпуск II, заключающий в себе извлечения из истории Киракоса Гандзакеци, перевод и объяснения К. П. Патканова, СПб, 1874.
23. Карпини.Дж.дель Плапо, История монголов— в кн.: Карпини Дж.дель Плано, «История монголов», Рубрук «Путешествие в восточные страны», редакция, вступительная статья и примечания Н. П. Шастиной, Москва, 1957.
24. Рашид-ад-дин, «Сборник Летописей», т. III, перевод с персидского А. К. Арендса, Москва-Ленинград, 1940.
25. Рубрук «Путешествие в восточные страны»—в кн.: Карпини Дж.дель Плано, «История монголов», Рубрук «Путешествие в восточные страны», редакция, вступительная статья и примечания Н. П. Шасиной, Москва, 1957.
26. Бабаян Л., К вопросу о закрепощении крестьян в Армении до монгольского периода, Ереван, 1961.
27. Гордлевский Вл. Государство сельджукидов Малой Азии, Москва-Ленинград, 1941.
28. Греков Б. и Якубовский А., Золотая Орда и ее падение, Москва-Ленинград, 1950.
29. Манандян А. Я., О торговле в городах Армении, Ереван, 1954.

		30. Марр Н., Надгробный камень из Семиречья, с армяно-сирийской надписью 1323 года, СПб, 1894. 31. Микаелян Г. История Киликийского армянского государства. Ереван, 1952. 32. Мирный С. М. «Le flor des estoires de terres d'Orient» Гайтона как историко-географический источник по Востоку и по истории монголов», Советское Востоковедение, 1956, №5. 33. Насонов А. Н., Монголы и Русь (История татарской политики на Руси) Москва-Ленинград, 1940. 34. Орбели И. А., Хасан Джалал, князь Хаченский, «Известия Академии наук, СПб, серия IV, 1909, № 6. 35. Смбат Спарпет, Судебник, составление текста, перевод с древнеармянского, предисловие и примечания А. Г. Галстяна, Ереван, 1958, (на русском и армянском языках). 36. Сукиасян, История Киликийского армянского государства и права (XI-XIV вв.), Ереван, 1969. 37. Тер-Аветисян, Автограф Иоанна Ванакана Тавушского, армянского писателя монгольской эпохи, Тифлис, 1926. 38. Тизенгаузен В., Сборник материалов, относящихся к истории Золотой Орды, т. II, Москва-Ленинград, 1941. 39. «Хронологическая история», составлена отцом Мхитаром, нардпетом Айриванским, перевод и примечания К. П. Патканова, СПб, 1869.

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ԵՎ ԿՇԻՌ	Քննություն («Գերազանց», «Լավ», «Բավարար» կամ «Անբավարար»):
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐ / ՄԵԽԱՆԻՉՄՆԵՐ	Սովորողը դասընթացից կարող է հանդես բերել մինչև 100% (ստուգված) առաջադիմություն: Սովորողների գիտելիքները, ունակությունները և հմտությունները գնահատվում են «Գերազանց», «Լավ», «Բավարար» կամ «Անբավարար»: Սովորողների գիտելիքները գնահատվում են հետևյալ չափանիշներով՝ ա) «Գերազանց», եթե ունկնդիրը խոր և հիմնավոր է յուրացրել ամբողջ ծրագրային նյութը, սպառիչ, հաջորդական, գրագետ ու տրամաբանորեն կառուցված է շարադրում այն, չի դժվարանում պատասխանել, երբ ձևափոխվում է առաջադրանքը, ճիշտ է հիմնավորում պատասխանը, ընդունակ է ինքնուրույն ընդհանրացնել և շարադրել նյութը՝ սխալներ թույլ չտալով: բ) «Լավ», եթե սովորողը հիմնավոր գիտի ծրագրային նյութը, գրագետ է և ըստ էության շարադրում է այն, հարցին պատասխանելիս թույլ չի տալիս էական անճշտություններ, կարողանում է տեսական դրույթները ճիշտ տեղայնացնել կոնկրետ օրինակներում: գ) «Բավարար», եթե սովորողը յուրացրել է միայն հիմնական նյութը, բայց չգիտի դրա առանձին մանրամասները, թույլ է տալիս անճշտություններ, ոչ ճիշտ ձևակերպումներ, խախտում է ուսումնական նյութի շարադրման հաջորդականությունը: դ) «Անբավարար», եթե սովորողը չգիտի ծրագրային նյութի զգալի մասը, թույլ է տալիս էական սխալներ:

ԱՅԼ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	Դասապլանի որևէ փոփոխություն նախօրոք կտեղեկացվի սովորողին:
Ներկայություն	Սովորողի՝ դասերին ներկայությունը բխում է նրա իսկ շահերից, քանի որ ներկայությունը ենթադրում է ունկնդրում, մասնակցություն քննարկումներին, չհասկացված կամ վատ հասկացված խնդիրների պարզաբանում, ինքնուրույն աշխատանքների հանձնում: Սովորողն այս դեպքում հնարավորություն է ունենում լսել ոչ միայն ծրագրային նյութը, այլև՝ մասնակցել քննարկումներին, բանավեճերին, անել ինքնուրույն դատողություններ և հայտնել սեփական տեսակետը:
Գրավոր աշխատանքներին ներկայացվող պահանջներ	Գրավոր աշխատանքների ժամանակ արգելվում է ծածկագրերից օգտվելը: Ծածկագրի հայտնաբերման դեպքում աշխատանքը գնահատվում է զրո միավոր:
Ինքնուրույն և գործնական աշխատանքներ	Ինքնուրույն աշխատանքները անհրաժեշտ է կատարել առանց կողմնակի միջամտության և հանձնել դրանք նշված ժամանակահատվածում: Ինքնուրույն աշխատանքում արգելվում է գրագողությունը: Այլոց մտքերը օգտագործելու դեպքում սովորողը պարտավոր է նշել աղբյուրը ըստ ընդունված ակադեմիական ձևաչափի:

ԹԵՄԱՏԻԿ ՏՐՈՎՄԱՆ ՔԱՐՏԵԶ

Թեմա 5 Պետաիրավական կացությունը Հայաստանում Առաջին Հանրապետության շրջանում: Հասարակական կարգը և պետաիրավական կացությունը Հայաստանի խորհրդայնացումից հետո: Հայաստանի Հանրապետության անկախության հռչակումը (1991 թ.) և ազգային պետականության կայացման գործընթացը (2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար պարապմունք)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Պետականության կազմավորման գործընթացը Հայաստանի Առաջին Հանրապետությունում: ՀՀ զինված ուժերը պետական համակարգում: 2. Իշխանության մարմինների ձևավորումը խորհրդային Հայաստանում: ՀԽՍՀ առաջին Սահմանադրության (1922 թ.) դերը համայնավարական իրավակարգի ձևավորման գործում: 3. Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի և ԽՍՀՄ կազմավորումը: Խորհրդային Հայաստանի 1937 թ. Սահմանադրության դերը սոցիալիստական իրավակարգի ամրապնդման գործում: 4. Հայաստանի անկախության հռչակագիրը (1990 թ. օգոստոսի 23) որպես ինքնիշխան պետականության ստեղծման գործընթացի իրավական սկիզբ: Անկախության հանրաքվեի իրավական նշանակությունը: 5. Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության տնտեսության ազատականացմանը միտված պետաիրավական միջոցառումները: 6. Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության կառավարման համակարգը և պետական շինարարության գործընթացը: 7. Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության հասարակական-քաղաքական կյանքի ազատականացման ուղղված պետաիրավական միջոցառումները: 8. Հայաստանի Երրորդ Հանրապետությունը որպես միջազգային իրավահարաբերությունների սուբյեկտ:	Հարցեր 1-8 - անցկացվում է դասախոսություն: Հարցեր 1, 2, 4- ինքնուրույն աշխատանք. սովորողները առավել մանրամասն ծանոթանում են Հայաստանի Առաջին Հանրապետությունում պետականության կազմավորման գործընթացին, խորհրդային Հայաստանում իշխանության մարմինների ձևավորմանը, Հայաստանի անկախության հռչակագրի (1990 թ. օգոստոսի 23) բովանդակությանը, ներկայացնում իրենց դիրքորոշումները դրանց կապակցությամբ: Հարցեր 1-8 – սեմինար պարապմունք: Սովորողների հարցման, ինչպես նաև խմբային քննարկման միջոցով կատարվում է դասավանդված նյութի և ինքնուրույն աշխատանքի արդյունքների ամփոփում, պարզվում է դրանց յուրացման աստիճանը:

Հարցաշար

«Հայաստանի պետության և իրավունքի պատմություն» դասընթացի քննության

1. Հայաստանի պետության և իրավունքի պատմությունը որպես իրավաբանական գիտություն և նրա առարկան
2. Հայաստանի պետության և իրավունքի պատմության կապը մյուս իրավաբանական գիտությունների հետ
3. Հայաստանի պետության և իրավունքի պատմության առարկայի հիմնական հասկացությունները, կատեգորիաները, ուսումնասիրման մեթոդները, շրջաբաժանումը
4. Տոհմատիրական կարգերի քայքայումը և մասնավոր սեփականության առաջացումը հայկական լեռնաշխարհում: Ռազմական դեմոկրատիա
5. Հնագույն պետական կազմավորումները և նրանց հասարակական կարգը
6. Պետության և իրավունքի ծագումը Հայկական լեռնաշխարհում
7. Սովորույթային իրավունքը որպես պոզիտիվ իրավունքի նախնական աղբյուր
8. Հռոմեա-բյուզանդական իրավունքը
9. Հնագույն, հին ու միջնադարյան Հայաստանի իրավունքի հուշարձանների ընդհանուր բնութագիրն ու համակարգումը
10. Ռիւարտական պետության կազմավորումը
11. Ռիւարտուի հասարակական կարգը
12. Ռիւարտուի պետական կարգը
13. Ռիւարտական իրավունքը: Բանակը Ռիւարտուի պետական համակարգում
14. Հայաստանը 6-4 -րդ դ.դ. մ.թ.ա. (պատմական ակնարկ)
15. Հասարակական կարգը ու կառավարման համակարգը Հայաստանում մ.թ.ա. 6-4-րդ դարերում
16. Հելլենիստական Հայաստանի հասարակական կարգը
17. Հելլենիստական Հայաստանի պետական կարգը
18. Հելլենիստական Հայաստանի կառավարման համակարգը
19. Հելլենիստական Հայաստանի իրավունքը
20. Քաղաքները հելլենիստական Հայաստանի պետական համակարգում
21. Բանակը հելլենիստական Հայաստանի պետական համակարգում
22. Հասարակական կարգն ու հողային հարաբերությունները վաղ ավատատիրական Հայաստանում
23. Ավատատեր նախարարներն ու թագավորական իշխանությունը վաղ ավատատիրական Հայաստանում
24. Իրավունքի հիերարխիկ (աստիճանակարգային) բնույթը և կառավարման համակարգը վաղ ավատատիրության շրջանի Արշակունյաց Հայաստանում
25. Աշտիշատի և Շահապիվանի եկեղեցական ժողովների որոշումները որպես վաղ ավատատիրական Հայաստանի կանոնական և աշխարհիկ իրավունքի աղբյուր
26. Հովհան Օձնեցու «Կանոնագիրք Հայոց»-ի իրավագիտական նշանակությունը
27. Իրավունքի աշխարհիկ աղբյուրները վաղ ավատատիրական Հայաստանում
28. Իրավունքի հիմնական ճյուղերի առանձնահատկությունները ավատատիրական Հայաստանում
29. Հուստինիանոս 1-ինի ռազմական ու վարչական վերափոխումները Արևմտյան Հայաստանում
30. Ժառանգության վերաբերյալ Հուստինիանոս 1-ինի վերափոխումները Արևմտյան Հայաստանում
31. Կառավարման համակարգը Հայաստանում արաբական տիրապետության շրջանում
32. Հողային իրավունքը Հայաստանում արաբական տիրապետության շրջանում
33. Հարկային քաղաքականության բնույթն ու իրավական խտրականությունը Հայաստանում արաբական տիրապետության շրջանում
34. Ավատատիրական դասային հարաբերությունները Բագրատունյաց Հայաստանում
35. Բագրատունյաց Հայաստանի կառավարման համակարգը

- 36.Գյուղացիության իրավական վիճակը և հարկային քաղաքականությունը Բագրատունյաց Հայաստանում (10-13-րդ դդ.)
- 37.Քաղաքների դերը և բանակը Բագրատունյաց Հայաստանում
- 38.Կիլիկյան հայկական պետության առաջացումը
- 39.Կիլիկյան Հայաստանի հասարակական կարգը
- 40.Կիլիկյան Հայաստանի պետական կարգը
- 41.Կիլիկյան Հայաստանի կառավարման համակարգը
- 42.Դատական համակարգը և միջազգային իրավունքի նորմերի կիրառման առանձնահատկությունները Կիլիկյան Հայաստանում
- 43.Դավիթ Ավակաորդու «Կանոնական օրենսդրության» իրավագիտական նշանակությունը
- 44.Ներսես Շնորհալու «Թուղթ ընդհանրական»-ի իրավագիտական նշանակությունը
- 45.Մխիթար Գոշի «Դատաստանագիրք»-ը
- 46.Ամուսնաընտանեկան իրավահարաբերությունների սկզբունքները և քրեական իրավունքը զարգացած ավատատիրական ժամանակաշրջանում
- 47.Ս. Սպարապետի (Գունդստաբլի) Դատաստանագրքի կառուցվածքը
- 48.Իրավունքի զարգացման փուլերը ըստ Ս. Սպարապետի: Ընտանեկան ու քաղաքացիական իրավահարաբերությունների կարգավորումը նրա դատաստանագրքում
- 49.Քրեական իրավունքի հիմնահարցերը Ս.Սպարապետի Դատաստանագրքում
- 50.Քրեական իրավունքի հիմնահարցերը զարգացած ավատատիրական Հայաստանում
- 51.Քրեական իրավունքը Հայաստանում 11-13-րդ դարերում
- 52.Ամուսնության իրավական կարգավորումը և ընտանիքի անդամների գույքային իրավահարաբերությունները զարգացած ավատատիրական Հայաստանում
- 53.Դատական համակարգը, դատարանակազմությունն ու դատավարությունը զարգացած ավատատիրական Հայաստանում
- 54.Պետականության վերականգման հիմնահարցերը Մ. Բաղրամյանի «Նոր տետրակ, որ կոչի հորդորակ» աշխատությունում և պետության կառավարման ձևի ու հասարակության մեջ օրենքի դերի հիմնախնդիրները Շ. Շահամիրյանի «Որոգայթ փառաց»-ում
- 55.Հայոց պետականության վերականգնման Մովսես Սարաֆյանի ծրագիրը
- 56.Ազգային պետականության վերականգնման հիմնահարցերը Հ. Արղությանի և Շ. Շահամիրյանի ծրագրերում
- 57.Երևանի ժամանակավոր վարչությունը որպես կառավարման ռազմավարչական մարմին: Արևելյան Հայաստանի ինքնավարության նախագիծը
- 58.Հայկական մարզի ստեղծումը: 1836 թ. մարտի 11-ի եկեղեցական կանոնադրությունը
- 59.Վարչաիրավական վերափոխումները Արևելյան Հայաստանում 1840-1850-ական թթ.
- 60.Արևմտահայերի ազգային Սահմանադրությունը
- 61.Արևելյան Հայաստանում 1870 թ. մայիսի 14-ի գյուղացիական ռեֆորմը
- 62.Բուրժուական լրացուցիչ բարեփոխումները Արևելյան Հայաստանում
- 63.Հայկական հարցը՝ որպես միջազգային իրավունքի հիմնախնդիր
- 64.Վարչաիրավական բարեփոխումների խնդիրն Արևմտյան Հայաստանում 1912-1913 թթ.: Մանդելշտամի ծրագիրը
- 65.Արևմտյան Հայաստանում վարչաիրավական բարեփոխումների խնդիրը 1914 թ. ռուս-թուրքական համաձայնագրում
- 66.Պետականության կազմավորման գործընթացը Հայաստանի Առաջին Հանրապետությունում: ՀՀ զինված ուժերը պետական համակարգում
- 67.Իշխանության մարմինների ձևավորումը խորհրդային Հայաստանում: ՀԽՍՀ առաջին Սահմանադրության (1922 թ.) դերը համայնավարական իրավակարգի ձևավորման գործում

- 68.Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի և ԽՍՀՄ կազմավորումը: Խորհրդային Հայաստանի 1937թ. Սահմանադրության դերը սոցիալիստական իրավակարգի ամրապնդման գործում
- 69.Հայաստանի անկախության հռչակագիրը (1990թ. օգոստոսի 23) որպես ինքնիշխան պետականության ստեղծման գործընթացի իրավական սկիզբ: Անկախության հանրաքվեի իրավական նշանակությունը
- 70.Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության տնտեսության ազատականացմանը միտված պետաիրավական միջոցառումները
- 71.Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության կառավարման համակարգը և պետական շինարարության գործընթացը
- 72.Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության հասարակական-քաղաքական կյանքի ազատականացման ուղղված պետաիրավական միջոցառումները
- 73.Հայաստանի Երրորդ Հանրապետությունը որպես միջազգային իրավահարաբերությունների սուբյեկտ